

beírják a jelentéseikbe, de tenni semmit nem hajlandók értünk. Támogatásuk egyedüli jelzéseként hivatalos levelekben közlik velünk, hogy engedélyezik, hogy az iskolákba bemenjünk, és ott dolgozzunk. Persze tisztában vagyunk azzal, hogy hol élünk és hogy kik vesznek minket körül, és hát ez egy probléma. Így csak egy korábbi pápának az egyházzal kapcsolatos mondatát tudom idézni: az idő velünk van! (A CDO honlapja: www.cdobih.org)

A XVII. Dráma az Oktatásban Világkongresszusról

Schlainingi kastély 2009. április 3-9.

A kongresszus témája: A drámafoglalkozás részletes kidolgozása – a kezdetektől a dráma megszületéséig. Hogyan használjunk különböző érzékszervi ösztönzőket és szövegeket a dráma felépítéséhez és kibontakoztatásához?

A nagyszerű szakembereket, nemzetközi gárdát felvonultató kongresszusra 25 országból mintegy 100 résztvevő érkezett a festői szépségű burgenlandi településre, ahol ideális körülmények között, a kastély modernizált termeiben, angol munkanyelven tanulhattunk a mesterektől. Az AITA (Nemzetközi Amatőr-színházi Szövetség) égisze alatt a főszervező osztrák tagszervezet, élén a magyar származású, bécsi *Mag. Josef Hollossal*² – aki a fél világot bejárta, a drámajáték elkötelezett híve, és elvitathatatlan érdeme van abban, hogy a módszer Magyarországon is követőkre talált – mindent megtett azért, hogy a lehető leghatékonyabb legyen az előadások és a workshopok sora. Reggel 9 órától este 10 óráig csak étkezési szünetekkel tartott a képzés és tapasztalatcsere. Ezután a kastéllyal szembeni ódon épületből kialakított, jó étkekkel szolgáló, kellemes szálláshelyen nyílt lehetőség a szakmai beszélgetésekre és személyes kapcsolatok teremtésére. Az afrikai zenére történő sajátos táncos bemelegítés után – mely *Frank Katoola*, az ugandai Kyambogo tanárképző főiskolája tánc- és drámatanárának reszortja volt – délelőtt és délután négy szekcióban dolgoztunk.

Mi először a németországi, osnabrücker Színházpedagógiai Akadémia professzorával, *Dr. Christel Hoffmann* asszonnyal egy szövegből indított drámafoglalkozáson vettünk részt. A bemelegítő játék után egy négy versszakos Brecht verssel foglalkoztunk. Miután mindenki választott magának egy sort, a mozgásos interpretációk változatos tárháza következett. Majd vissza a szöveggel való technikai játékhöz. Ezt követően a szinte minden konvenciót felvonultató tartalmi játékok következtek, és a végére megszülettek a drámai helyzetek is. Szerinte indirekt módon, de kell színházat csinálni a kisgyermeknek is. A szöveg-elmondástól az improvizációig jut el. Ha színpadra szánják a jelenetet, akkor a végén fixálják a szöveget. Az „én” szemszöveget felváltja a „mi” – a kollektív szemlélet. A még mindig vehemens, fantasztikus energiával rendelkező professzornő a brechti módszer híve. Ő maga – ifjú dramaturgként, színházi rendezőként – találkozott a mesterrel. A gyermekekkel végzett munkájában is az epikus színház áll a középpontban.

A következő nap az angol *Dr. Andy Kempe* – a Readingi Egyetem tanára, drámás másoddiplomás és posztgraduális képzéseket is vezet – workshopján a téma a fiatalkori öngyilkosság volt. Őszintén szólva megriadtunk a témától. Ehhez képest sok derűs pillanat is színesítette a drámai helyzeteket. Véleménye szerint nem szabad, hogy parttalanná váljon a foglalkozás. Úgy kell irányítani, hogy érdekelt legyen benne a gyerek, és haladjanak az ő általa kívánt irányba. A tanárnak meg kell terveznie azokat a pontokat, ahol kézbe veheti az irányítást. Fontos az utat meghatározni, hogy eredményesen haladjunk a kijelölt irányba. Szlogenje: „limitation is stimulation” (a korlátozás ösztönzés). Pontos, világos instrukcióival nagyon könnyen áthidalta a néha jelentkező nyelvi akadályokat. Felhívta a figyelmünket a kontextusépítés fontosságára, hiszen csak ezt követheti a karakterépítés. Véleménye szerint az akciók kiértékelése szintén elengedhetetlen. Az összeszedett, átgondolt, pontosan felépített foglalkozás részletes leírásának a későbbiekben történő megismertetését, közzétételét fontosnak tartjuk.

A harmadik szekció vezetője a német rendszeresség és az elidegenítő módszer ellenpontjaként a szentpétersvári drámai-színházi tanszék professzora, *Alice Ivanova* a Sztanyiszlavszkij-módszer híve. Beszélt az

² Josef Hollos – ahogy sokan ismerjük: Hollós Jocó – a Magyar Drámapedagógiai Társaság tiszteletbeli elnöke, akit egyesületünk 2007-ben Életmű-díjjal tüntetett ki. (A szerk.)

Ifjúsági Palotában 1955-től működő Gyermekszínházról, ahol mindent – a díszletkészítéstől a jelmezeken át a hangosításig, a fénytechnikáig – a gyermekek csinálnak. 2040 gyermek és 30 felnőtt dolgozik itt. Véleménye szerint nem szabad átvenni a gyermektől a felelősséget. Betekintést kaptunk az orosz színház történetébe, különösen Sztanyiszlavszkij szerepére, majd gyakorlatok következtek. Nagy hangsúlyt helyezett a relaxációra, a testi kontaktus, a bizalom kialakítására, a természetes cselekvés tudatos megfigyelésére, majd annak eszköz nélküli megismétlésére, továbbá a belső képalkotásra, az érzelmek megélésére, kifejezésére. Mottója: „Tapasztaljuk meg a valóságot – ne játszunk a színpadon, hanem legyünk jelen!” „No act! Be!” Végezetül Csehov Ványa bácsi című darabjából egy helyzetet játszottunk el ezzel a módszerrel. Fantasztikusan jól instruált, segítségével ráérezhettünk a módszer lényegére.

A negyedik tréner Ausztráliából, a Queensland University-ről érkezett: *Brad Haseman* professzor, aki drámatanár, középiskolai szaktanácsadó, a művészeti nevelés elkötelezett híve és egy Pápua-Új Guineai HIV/AIDS prevenció program vezetője. 80 évvel ezelőttre, az 1920-30-as évek nagy világválságának idejére datálja a drámajáték megszületését. Foglalkozását egy mai adattal, nevezetesen az egyes országok lakosainak eladósodási grafikonjával, és annak megbeszélésével indította. Ahogy az utóbbi években ug-rásszerűen megnövekedtek Amerikában a hitelek, így történt ez a 20-as években is. Majd tanári narrációval és forró szék technikával folytatva adta meg az alaphelyzetet, egy család nincstelelné válását. Kis időre reklámügynökséggé alakultunk át, brosurát készítettünk egy hitelintézet pályázatára. Szoborjáték: a „győztes ügynökök” fényképe a hitelfelvevővel. Ezután jöttek a képek a nincstelen nagyszülőkről, kiscsoportos beszélgetés az akkori életről. Így jutottunk el 80 évvel korábbra, ahol dialóg technikával megtudhatuk a „nagy titkot” a nagyszülőktől. Tanár a szerepben: adj tanácsot a tönk szélén állónak! Válogass a tárgyakból, amelyek mélyíthetik a témát! Innen átadta a szerepet nekünk. Kiscsoportokban a tárgyakat felhasználva – bármely drámaformát alkalmazva – kellett a témát mélyíteni. A résztvevők kreativitását dicsérte a sokféle továbbfejlesztett játék, konvenció. Brad Haseman hangsúlyozta a drámaformák szabad alkalmazását és a különböző technikák ötvözésének, továbbgondolásának lehetőségét.

Dan Baron Cohen az IDEA (a drámás világszervezet) és a Művészeti Oktatás Világszövetségének (WAAE) elnöke, író, egy közösségi színház igazgatója, művésztanár és kulturális aktivista ma Brazíliában él és dolgozik. Az utóbbi tíz évben a hátrányos helyzetű területeken, az elesett emberekkel foglalkozva dolgozta ki speciális művészeti nevelési és közösségépítési módszerét, melyet szerte a világon alkalmaz. Speciális workshopján dialógusok, egyéni és csoportos mozgásos (közös tánc) gyakorlatokkal prezentálta az együttműködés fontosságát, társadalmi szerepét. Előadásában bemutatta a hátrányos helyzetű csoportokban végzett munkásságát, annak módszerét, beszélt az új típusú „inkluzív” színházról, művészetről, melynek lényege a „néző” bevonása, hogy a művészeti tevékenység aktív részesévé váljon. Felvázolta az IDEA jövő évben, Belém-ben (Brazília) szervezendő világtalálkozójának terveit.

A hét során esténként speciális találkozókra került sor. *Stefan Egger* által megismerhettük a grazi Színház munkáját, a kubai La Colmenita gyerekszínház-hálózat missziós tevékenységét, a szingapúri Kínai Opera Intézet tradicionális gyermekszínházát és ízelítőt kaphattunk annak mozgás- és szimbólumvilágából. Az ugandai Frank Katoola segítségével bepillantást nyertünk az általa alapított tehetséggyógyító középiskola mindennapjaiba.

Az utolsó napon az IDEA képviselőjében Dan Baron Cohen elnök és az AITA/IATA elnöke, az ír *Paddy O’Dwyer* – aki erre az ünnepélyes alkalomra utazott a kongresszusra – aláírta a két szervezet több területre kiterjedő együttműködési megállapodását.

A kulturális és kiegészítő programokat sem nélkülözte a rendezvény. Idegenvezetéssel megtekintettük a vár teljes komplexumát, kiállításait. A szomszéd településen, Oberwarton (Felsőőr) magyar kisebbség is él. A főszervező, Hollós József, az egyik este hagyományörző népdalköri műsorral, kamarazenei mini hangversennyel, vacsora után pedig egy hangulatos, borkóstolással egybekötött magyar táncbázzal lepte meg a nemzetközi vendégsereget, ahol egy szombathelyi zenekar húzta a talpalávalót. Boldogan segítünk a jó hangulat fokozásában. Jó volt ott, akkor magyarnak lenni!

Örülünk, hogy részt vehettünk ezen a nagyszerű kongresszuson. Igyekszünk minden összegyűjtött ismeretet továbbadni az érdeklődőknek.

Bordásné Kovács Katalin
a BLNT Jászfényszaru Drámapedagógiai Műhely vezetője
és *Bordás Borbála*